

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 520

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları
(1/850)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/850 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
  - Gerekçesi 4
- **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu** 6
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** 8
- **Tasarı Metni** 10
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** 10
- **Anlaşma Metni** 11

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-857-5456

9/10/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 10/9/2013 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/850)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşması" iki ülke arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına yönelik yapılacak işbirliğinin çerçevesini çizmek üzere hazırlanmıştır.

Dünyada nükleer güç reaktörü ve ekipmanı teknolojilerinin geliştirilmesinde, nükleer madde üretiminde, nükleer enerji santrali işletilmesinde ve nükleer enerji tedarikinde en tecrübeli ülkelerden biri olan Japonya ile ülkemiz arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı alanında işbirliği faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayacak bir anlaşmanın imzalanmasında yarar görülmüştür.

Türkiye ile Japonya yukarıda bahsi geçen hususlar çerçevesinde bir anlaşma imzalayarak nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda bilimsel, teknik ve ekonomik işbirliğini ulusal nükleer enerji programlarının ihtiyaçları ve önceliklerine uygun olarak geliştireceklerdir. Anılan işbirliği, nükleer enerjinin barışçıl kullanımı için gelecekte Japonya ile ortak projelerin gerçekleştirilmesine temel oluşturacak, Mersin Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi'nin faaliyetleri kapsamında tedarik zinciri boyutunda önem arz edecektir. Ayrıca anılan anlaşma, Sinop'ta yapılması planlanan ülkemizin ikinci nükleer enerji santrali ile ilerleyen dönemde yapılması planlanan ülkemizin üçüncü nükleer enerji santrali projelerinde Japonya'nın yer almasına imkan sağlayacaktır.

Ayrıca nükleer enerji teknolojilerini yönetme kapasitesine haiz ülkelerin, nükleer ve nükleer çift kullanımlı madde, malzeme ve ekipmanlarının diğer ülkelere ihracatını gerçekleştirmesi ve teknoloji aktarımı hususlarında uluslararası yükümlülüklerinden kaynaklanan engellerin ortadan kaldırılması ve ülkelere karşılıklı olarak transfer olanaklarının sağlanması yönünde de bir işbirliği anlaşmasının imzalanmasının gerekli olduğu değerlendirilmiştir.

Türkiye ile Japonya arasında imzalanan anlaşma kapsamında aşağıda yer alan alanlarda karşılıklı işbirliği yapılması planlanmaktadır:

- Uzman ve kursiyer değişimi,
- Bilgi alışverişi,
- Nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji tedariki,
- Anlaşma kapsamına giren konularda hizmet sağlanması ya da hizmet alınması,
- Doğada var olan kaynak maddelerin keşif ve kullanımı,
- Nükleer reaktörlerin tasarımı, inşası, işletilmesi ve işletmeden çıkarılması,
- Nükleer yakıt ve bununla ilgili ekipman üretimi,
- Radyasyondan korunma ve çevre izleme dahil nükleer güvenlik,
- Nükleer emniyet,
- Kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetimi,
- Radyoizotop ve radyasyona ilişkin çalışmalar ve uygulamalar,
- Anlaşma kapsamındaki alanlarda araştırma ve geliştirme faaliyetleri,
- Taraflar arasında anlaşmaya varılabilecek diğer ek işbirliği alanları/işbirliği şekilleri.

Küresel nükleer enerji sektörünün en önemli ülkelerinden Kanada, Arjantin, Güney Kore, Fransa, ABD ve Rusya Federasyonu ile "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı" alanında imzalanan "İşbirliği Anlaşmaları" hâlihazırda onaylanmıştır. Almanya, Ürdün Haşimi Krallığı ve Çin Halk Cumhuriyeti ile imzalanan "İşbirliği Anlaşmaları" ise onay sürecinde olup Ukrayna Devleti Nükleer Düzenleme Komitesi ile imzalanan "Nükleer Düzenleme Konularında Teknik İşbirliği ve Bilgi Değişimi Mutabakat Zaptı" onaylanmıştır.

Sonuç olarak, Japonya ile anılan anlaşmanın imzalanmasının, enerji talebi hızla artan ülkemiz için kaynak çeşitliliği sağlayarak sürdürülebilir enerji arzına katkı sağlayacak nükleer enerji santralleri projelerinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

31/10/2013

Esas No: 1/850

Karar No: 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 10/10/2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 23/10/2013 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna ve tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 1/850 esas numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı"; Komisyonumuzun 31/10/2013 tarihinde Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 35 inci Birleşiminde incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği üzere Japonya, dünyada nükleer güç reaktörü ve ekipmanı teknolojilerinin geliştirilmesinde nükleer madde üretiminde, nükleer enerji santrali işletilmesinde ve nükleer enerji tedarikinde en tecrübeli ülkelerinden biridir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşması 2013 yılında imzalanmıştır. Anlaşma kapsamında iki ülke arasındaki işbirliği ile nükleer enerjinin barışçıl kullanımı için ortak projeler oluşturulması, Mersin Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi'nin faaliyetleri kapsamında, tedarik zinciri boyutunda önem arz etmektedir. Anlaşma incelendiğinde;

- Nükleer enerjinin barışçıl kullanımı konusunda bilimsel, teknik ve ekonomik işbirliğinin ulusal nükleer enerji programlarının ihtiyaçları ve önceliklerine uygun olarak geliştirmesinin,
- İşbirliğinin "barışçıl ve patlayıcı olmayan amaçlar" için yürütülmesinin,
- Karşılıklı işbirliği kapsamında; uzman ve kursiyer değişimi, bilgi alışverişi, nükleer madde, ekipman ve teknoloji tedariki, anlaşma kapsamındaki konularda hizmet sağlanması suretiyle işbirliğinin geliştirilmesinin,

- Doğada var olan kaynak maddelerinin keşif ve kullanımı, nükleer reaktörlerin tasarımı, inşası, işletilmesi ve işletmeden çıkarılması, nükleer yakıt ve bununla ilgili ekipman üretimi, radyasyondan korunma ve çevre izleme dahil nükleer güvenlik, nükleer emniyet, nükleer yakıt ve bununla ilgili ekipman yönetimi, radyo izotop ve radyasyona ilişkin çalışmalar ve uygulamalar, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve diğer ek işbirliği alanlarında işbirliği faaliyetlerinin yürütülmesinin,

- Anlaşma çerçevesinde gerçekleştirilen işbirliği kapsamında oluşturulacak veya transfer edilecek fikri mülkiyetin ve teknolojinin yeterli ve etkin şekilde korunmasının

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda İhtüzüğün 23 üncü maddesi hükmü uyarınca alınan karar gereğince, Tasarı'nın geneli üzerinde görüşme yapılmasına karar verilmiş ve Tasarı'nın geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

➤ Bu anlaşma ile aynı mahiyette çok sayıda anlaşmanın daha önce Kanada, Arjantin, Güney Kore, Fransa, ABD, Rusya ile yapıldığı ve özellikle nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılması amacını taşıyan anlaşmalar olduğu,

➤ Bu anlaşmaların daha çok teknik iş birliği ve bilgi değişimi hususlarını içeren çerçeve anlaşmalar olduğu,

➤ Bu anlaşma onaylandıktan sonra Japonya ile nükleer santral anlaşmaları ve hükümetler arası anlaşmaların gündeme geleceği,

➤ Bu tür anlaşmaların Uluslararası Atom Enerjisi'nin ülkelerden talep ettiği bir anlaşma olduğu,

➤ Anlaşma içeriğinde uzman ve kursiyer değişimi, bilgi alışverişi, nükleer madde, ekipman ve teknoloji tedariki konusunda maddeler bulunduğu, anlaşma konusuna giren hususlar konusunda hizmet sağlanması, hizmet alınması, nükleer emniyet, kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetimi konusunda maddelerin yer aldığı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde Anlaşma'nın onaylanmasının iki ülke arasındaki işbirliğini güçlendireceği mülahazası ile Tasarı'nın olumlu görüş ile esas komisyona bildirilmesi kabul edilmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Nihat Zeybekci</i>	<i>Hüseyin Üzülmöz</i>	<i>İbrahim Halil Mazıcıoğlu</i>
Denizli	Konya	Gaziantep
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mustafa Öztürk</i>	<i>Ümit Özgümüş</i>	<i>Bahattin Şeker</i>
Bursa	Adana	Bilecik
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Erçoşkun</i>	<i>Hüseyin Filiz</i>	<i>Mehmet Galip Ensarioğlu</i>
Bolu	Çankırı	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Kemal Değirmendereli</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Orhan Karasayar</i>
Edirne	Gaziantep	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Külünk</i>	<i>Osman Boyraz</i>	<i>Ünal Kacır</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Erdal Aksünger</i>	<i>Mehmet Ali Susam</i>	<i>Soner Aksoy</i>
İzmir	İzmir	Kütahya
Üye	Üye	Üye
<i>Alim Işık</i>	<i>Hasan Ören</i>	<i>Ahmet Erdal Feralan</i>
Kütahya	Manisa	Nevşehir
Üye	Üye	
<i>Ömer Selvi</i>	<i>Özlem Yemişçi</i>	
Niğde	Tekirdağ	

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

13/12/2013

Esas No: 1/850

Karar No: 398

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 10/10/2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 23/10/2013 tarihinde tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 4/12/2013 tarihli 67 nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tali Komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu, 31/10/2013 tarihli toplantısında Tasarının geneli üzerinde görüşme yapmış ve raporunu olumlu görüşle Komisyonumuza gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde, Tasarının; taraflar arasında nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda bilimsel, teknik ve ekonomik iş birliğinin çerçevesinin çizilmesini teminen, 3 Mayıs 2013 tarihinde Ankara'da imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır. Türkiye ile Japonya arasında imzalanan Anlaşma ile, Anlaşma kapsamında yer alan; uzman ve kursiyer değişimi, bilgi alışverişi, nükleer madde tedariki, kaynak madenlerin keşif ve kullanımı, nükleer reaktörlerin tasarımı, inşası, işletilmesi ve işletmeden çıkarılması, nükleer yakıt ve bununla ilgili ekipman üretimi, nükleer güvenlik tedbirleri, nükleer emniyet, kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetimi, radyoizotop ve radyasyona ilişkin çalışmalar ve uygulamalar, araştırma ve geliştirme faaliyetleri konularında işbirliği yapılmasının planlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Ekonomik verilerde ve kalkınma sürecinde meydana gelen olumlu gelişmelerin Ülkemizde enerjiye olan ihtiyacı artırdığı, bu nedenle de nükleer enerji konusunun gündeme geldiği,

Ülkemizde ilk nükleer enerji santrali yapım sürecinin Mersin Akkuyu'da başlatıldığı,

Dünyanın önde gelen nükleer enerji yeteneğine sahip ülkelerinden Japonya ile nükleer enerji alanında iş birliği anlaşmasının imzalanmasıyla, ikinci nükleer enerji santralinin yapılmasının öngörüldüğü Sinop'ta Japonya ile iş birliğinin hukuki zemininin oluşturulacağı,

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılmasına yönelik benzer anlaşmaların şimdiye kadar çeşitli ülkelerle de imzalandığı,

3 Mayıs 2013 tarihinde imzalanan bu Anlaşmanın nükleer enerji alanında gerçekleştirilecek iş birliği faaliyetleri için bir çerçeve anlaşması niteliğinde olduğu, ev sahibi hükümet anlaşmasının da 29 Ekim 2013 tarihinde Japonya Başbakanının Türkiye ziyaretinde tamamlandığı, bundan sonraki süreçte ev sahibi hükümet anlaşması ve hükümetler arası anlaşmanın Meclisin takdirine sunulacağı,

Yapılacak olan santralin malzemelerinin mümkün olduğu kadar Türk sanayisi tarafından üretileceği ve nükleer enerji alanında ortak bir üniversite kurulacağı,

Türkiye'de yakıt bandı kurulması noktasında Japonya ile anlaşıldığı ve bu kapsamda Türkiye'de yakıt asamble sisteminin kurulacağı,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Emrullah İşler, İstanbul Milletvekili İsmail Safi ve Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>
İstanbul	İstanbul	Mardin
Üye	Üye	Üye
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Tunca Toskay</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>
Ankara	Antalya	Hatay
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Sinan Oğan</i>	<i>Ali Haydar Öner</i>	<i>Osman Oktay Ekşi</i>
Iğdır	Isparta	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Harun Karaca</i>	<i>İsmail Safi</i>	<i>Rıfat Sait</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Karal</i>	<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Burhan Kayatürk</i>
Rize	Samsun	Van
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
JAPONYA HÜKÜMETİ ARASINDA NÜKLEER
ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KUL-
LANIMINA DAİR İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
JAPONYA HÜKÜMETİ ARASINDA NÜKLEER
ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KUL-
LANIMINA DAİR İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı V.

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Şehircilik Bakanı V.

S. Kılıç

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı V.

C. Yılmaz

Adalet Bakanı V.

B. Arınç

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

M. Güler

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı V.

N. Ergün

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE JAPONYA HÜKÜMETİ
ARASINDA
NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR
İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Japonya Hükümeti (bundan böyle “Taraflar” olarak anılacaktır);

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya arasında mevcut olan dostane ilişkiler temelinde;

Hem Türkiye Cumhuriyeti’nin hem de Japonya’nın Uluslararası Atom Enerjisi Ajansına (bundan böyle “Ajans” olarak anılacaktır) üye olduğu gerçeğini idrak ederek;

Hem Türkiye Cumhuriyeti hem de Japonya’nın 1 Temmuz 1968 tarihinde imzalanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına taraf olduklarını göz önüne alarak;

Ajans tarafından uygulanan güvence denetiminin, Japonya Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasında 4 Aralık 1998 tarihinde Ek Protokolü imzalanan 4 Mart 1977 tarihli Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasının III/1 ve 4. Maddelerinin Uygulanmasına yönelik Anlaşma (bundan böyle “Japonya için Güvence Denetimi Anlaşması” olarak anılacaktır) uyarınca Japonya’da uygulanmakta olduğunu dikkate alarak;

Ajans tarafından uygulanan güvence denetiminin, Türkiye Cumhuriyeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasında 6 Temmuz 2000 tarihinde Ek Protokolü imzalanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına İlişkin Olarak Güvence Denetimi Uygulanmasına dair 30 Haziran 1981 tarihli Anlaşma (bundan böyle “Türkiye Cumhuriyeti için Güvence Denetimi Anlaşması” olarak anılacaktır) uyarınca Türkiye Cumhuriyeti’nde uygulanmakta olduğunu dikkate alarak;

Tarafların nükleer güvenliği ve nükleer emniyeti ve nükleer silahların yayılmasının önlenmesini sağlayacak şekilde nükleer enerjinin barışçıl kullanımı yönündeki taahhütlerini yeniden teyit ederek; ve

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımında ve nükleer güvenliğin güvence altına alınmasında işbirliğinin önemini vurgulayarak;

aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

İşbu Anlaşmanın amaçları doğrultusunda:

(a) “Yetkili kişi” Taraflardan birinin temsil ettiği Devletin yetki alanı içerisinde olan ve söz konusu Taraflar bu Anlaşma çerçevesinde nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji temin etmek veya almak ve hizmet ifa etmek veya almak dahil olmak üzere işbirliği yapmakla yetkilendirilmiş olan ancak Tarafları içermeyen gerçek veya tüzel kişi anlamına gelir;

(b) “Nükleer madde”:

(i) doğada var olan izotopların karışımını içeren uranyum; uranyum 235 izotopu içeriği doğal düzeyin altına düşmüş tüketilmiş uranyum; toryum; bunlardan herhangi birinin metal, alaşım, kimyasal bileşik veya konsantre edilmiş şekli; Tarafların belirleyeceği oranda yukarıdakilerden birini veya daha fazlasını içeren diğer maddeler; ve Taraflarca belirlenen diğer benzer maddeler olarak tanımlanan kaynak maddeler; ve

(ii) Plütonyum, uranyum-233, uranyum-235 izotopları bakımından zenginleştirilmiş uranyum veya uranyum-233 izotopları bakımından zenginleştirilmiş uranyum; bunlardan birini veya birden fazlasını içeren herhangi bir madde; ve Taraflarca belirlenecek diğer benzeri maddeler şeklinde tanımlanan özel bölünebilir maddeler anlamına gelir. Özel bölünebilir madde, kaynak maddeyi içermez;

(c) “Madde” bir nükleer reaktörde kullanılmak üzere bu Anlaşma EK A Kısım A’da belirtilen ancak nükleer maddeyi içermeyen maddeler anlamına gelir;

(d) “Ekipman” işbu Anlaşmada Ek A Kısım B altında belirtilen ve nükleer faaliyetlerde kullanılmak üzere özel olarak hazırlanmış veya tasarlanmış olan başlıca makine, tesis veya enstrümantasyon öğeleri veya bunların başlıca bileşenleri anlamına gelir;

(e) “Teknoloji” herhangi bir nükleer madde, madde veya ekipmanın geliştirilmesi, üretimi veya kullanımı için gerekli olan özel bilgi anlamında olup, dağıtımına kısıtlama getirilmeksizin emre amade kılınmış olan bilgiler bu kapsama girmez. Taraflarca belirtilmişse ve kararlaştırılmışsa, temel bilimsel araştırmalara ilişkin bilgiler de kapsam dışında tutulabilir. Bu özel bilgi yazılı ortamlara ya da disk, bant ve salt-okunur bellekler gibi diğer ortam veya cihazlara yazılmış veya kaydedilmiş kroki, plan, diyagram, model, formül, mühendislik tasarımları ve şartnameleri, el kitapları ve talimatlar dâhil teknik veri biçiminde olabilir. Bu bilgiler ayrıca talimatlar, beceriler, eğitim, pratik bilgi ve danışmanlık hizmetini içerecek şekilde teknik yardım biçimini de alabilir;

(f) Bu Maddede paragraf (e)de sözü edilen “geliştirme” ifadesi tasarım, tasarım araştırması, tasarım analizi, tasarım konseptleri, prototiplerin montajı ve test edilmesi, pilot üretim programları, tasarım verileri, tasarım verilerinin ürüne dönüştürülmesi süreci, konfigürasyon tasarımı, entegrasyon tasarımı ve yerleşim düzenleri gibi üretim öncesinde gerçekleşen tüm aşamalar anlamına gelir;

(g) Bu Maddede paragraf (e) ve (f)de kullanılan “üretim” ifadesi inşaat, üretim mühendisliği, imalat, entegrasyon, montaj, muayene, test ve kalite güvencesi gibi, nükleer madde, madde veya ekipman üretimine yönelik tüm faaliyetler anlamına gelir;

(h) Bu maddede paragraf (e)de kullanılan “kullanma” ifadesi işletme, sahada kurulum dahil kurulum, bakım, kontrol, onarım, revizyon ve yenileme anlamına gelir;

(i) “Teknolojiye dayalı ekipman” ifadesi bu Anlaşma uyarınca transfer edilen teknoloji kullanılarak üretildiği, Taraflarca ortaklaşa belirlenen ekipman anlamına gelir; ve

(j) “Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde” ifadesi aşağıdaki anlamdadır:

(i) Bu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer maddeden türetilen nükleer madde;

(ii) Bu Anlaşma uyarınca transfer edilen madde veya ekipmanların kullanımı sonucu bir veya daha fazla süreçten türetilen nükleer madde; ve

(iii) Bu Anlaşma uyarınca transfer edilen teknolojinin kullanımından türetildiği, Taraflarca ortaklaşa belirlenen nükleer madde.

MADDE 2

1. Bu Anlaşma kapsamında işbirliği aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilebilir:

(a) uzman ve kursiyer değişimi;

(b) Taraflarca, Tarafların yetkili kişileri ya da Taraflardan herhangi biri ve diğer Tarafın yetkili kişileri tarafından belirlenen şartlar esasında, ulusal güvenlik sebepleriyle gizli olarak sınıflandırılmış bilgiler hariç olmak üzere, bilgi alışverişi;

(c) bir Taraf veya yetkili kişileri tarafından diğer Tarafa veya yetkili kişilerine, tedarikçi ve alıcı tarafından belirlenen şartlar esasında nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji tedariki;

(d) bu Anlaşmanın kapsamına giren konularda ve tedarikçi ile alıcının belirlediği şartlar esasında, bir Taraf veya yetkili kişilerin hizmet sağlanması ve diğer Taraf veya yetkili kişilerin hizmet alınması şeklinde; ve

(e) Taraflarca üzerinde anlaşmaya varılabilecek diğer şekillerde

2. İşbu Maddede paragraf 1’de açıklandığı şekliyle işbirliği aşağıdaki alanlarda gerçekleştirilebilir:

(a) doğada var olan kaynak maddelerin keşif ve kullanımı;

(b) Taraflarca üzerinde anlaşmaya varılan nükleer reaktörlerin tasarımı, inşası, işletilmesi ve işletmeden çıkarılması;

(c) nükleer yakıt ve bununla ilgili ekipman üretimi;

(d) radyasyondan korunma ve çevre izleme dâhil nükleer güvenlik;

(e) nükleer emniyet;

(f) kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetimi;

(g) radyoizotop ve radyasyona ilişkin çalışmalar ve uygulamalar;

(h) işbu Anlaşma kapsamındaki alanlarda araştırma ve geliştirme; ve

(i) Taraflarca üzerinde anlaşmaya varılabilecek diğer alanlar.

3. Uranyum zenginleştirmeye, kullanılmış nükleer yakıtın yeniden işlenmesine, plütonyum dönüştürmeye ve Ek A Kısım C’de sıralananlar dahil maddelerin üretimine yönelik teknoloji ve ekipman ve plütonyum, ancak işbu Anlaşma’nın 14. Maddesi’nin 1. paragrafı uyarınca söz konusu amaç için tadil edildiği takdirde işbu Anlaşma kapsamında transfer edilebilir.

MADDE 3

1. İşbu Anlaşma kapsamında sadece barışçıl, patlayıcı nitelikte olmayan amaçlar için işbirliği yürütülecektir.

2. İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji, teknolojiye dayalı ekipman ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde, barışçıl amaçlar dışındaki herhangi bir amaç için kullanılmayacağı gibi, herhangi bir nükleer patlayıcı cihaz için veya böyle bir cihaza yönelik araştırma veya geliştirme çalışmaları için de kullanılmayacaktır.

MADDE 4

1. İşbu Anlaşma’nın 2. Maddesi’nde açıklanan işbirliği, bu Anlaşmanın hükümlerine ve Taraf devletlerde yürürlükte olan mevzuata tabi olacaktır. Özellikle sözkonusu Madde’nin 1. paragrafının (c) bendinde öngörülen işbirliği, Türkiye Cumhuriyeti için Güvenlik Tedbirleri Anlaşması ve Japonya için Güvenlik Tedbirleri Anlaşmasına uygun olarak ilgili Devletlerin sınırları içinde gerçekleştirilen tüm nükleer faaliyetlerdeki tüm nükleer maddelerle ilgili olarak Ajans tarafından güvence denetiminin uygulanmasını gerektirecektir.

2. Bu Anlaşmanın 3. maddesinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak için, bu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde:

(a) Japonya sınırları içerisindeyken, Japonya için Güvenlik Tedbirleri Anlaşmasına tabi olacaktır; ve

(b) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeyken, Türkiye Cumhuriyeti için Güvenlik Tedbirleri Anlaşmasına tabi olacaktır.

3. Ajansın herhangi bir sebeple işbu maddenin 2. paragrafında şart koşulan güvence denetimlerini uygulamadığı istisnai bir durumda, Taraflar, işbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer maddenin ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddenin daima güvence denetimine tabi kalmasının taşıdığı hayati önemi göz önüne alarak, düzeltici önlemleri alması için hemen müştereken Ajansla görüşecek, söz konusu düzeltici önlemlerin alınmaması durumunda Ajansın güvence denetimi esas ve usullerine uygun olan düzenlemeleri derhal yapacak ve Ajansın işbu maddenin 2. paragrafında belirtilen güvence denetimiyle sağlanması amaçlanana eş etkinliği ve kapsamı sağlayacaktır.

MADDE 5

1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanmasında, Türkiye Cumhuriyeti ve Japonya 26 Eylül 1986 tarihli Nükleer Kaza Haliinde Erken Bildirim Sözleşmesi, 26 Eylül 1986 tarihli Nükleer Kaza veya Radyolojik Acil Hallerde Yardımlaşma Sözleşmesi ve 17 Haziran 1994 tarihli Nükleer Güvenlik Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde her bir Devlete düşen mevcut yükümlülüklerle uygun olarak hareket edeceklerdir.
2. Japonya, 5 Eylül 1997 tarihinde imzalanan Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme hükümlerine uygun hareket edecektir. Söz konusu Sözleşmenin akdedilmesiyle birlikte, Türkiye Cumhuriyeti de bunun hükümlerine uygun olarak hareket edecektir.
3. İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman veya teknoloji, teknolojiye dayalı ekipman veya Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddenin bulunduğu veya kullanıldığı tesislerle ilgili olarak, Taraflar bu tür tesislerin güvenliğini sağlamaya yönelik tedbirlerin uygulanması için karşılıklı tatmin edici düzenlemeler yapabilirler.
4. Taraflar, nükleer hadiselerle hazırlıklı olma ve müdahale dâhil olmak üzere nükleer güvenliği arttırmak amacıyla dönemsel iki taraflı istişare toplantıları yapabilirler.

MADDE 6

1. İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddeyle ilgili olarak, Taraflar kendi kriterlerine göre, asgari olarak işbu Anlaşma'nın EK B'sinde belirlenen düzeylerde koruma sağlayan fiziksel koruma tedbirleri uygulayacaktır.
2. İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer maddelerin ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddenin uluslararası taşınması ile ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyeti ve Japonya 3 Mart 1980 tarihinde imzaya açılan Nükleer Maddenin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşmenin hükümleri çerçevesinde her bir Devlete düşen mevcut yükümlülüklerle uygun olarak hareket edeceklerdir.
3. Taraflardan herhangi birisi, transferden önce işbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddeyle ilgili olarak fiziksel koruma tedbirlerinin yeterliliğini gözden geçirmek amacıyla diğer Tarafıa görüşebilir.
4. Taraflar 14 Eylül 2005'te imzaya açılan Nükleer Terör Eylemlerinin Önlenmesine Yönelik Uluslararası Sözleşme hükümleri çerçevesinde her bir Devlete düşen mevcut yükümlülüklerle uygun olarak hareket edecektir.

MADDE 7

İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji, teknolojiye dayalı ekipman ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde, tedarik eden Tarafın önceden yazılı rızası alınmadan tedarik eden Tarafın Devletin yetki alanı hariç olmak üzere alıcı Tarafın Devletin yetki alanı ötesine transfer veya yeniden transfer edilemez.

MADDE 8

İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde, ancak Tarafların yazılı olarak anlaşmaya varması halinde Türkiye Cumhuriyeti'nin yetki alanı içinde zenginleştirilebilir veya yeniden işlenebilir.

MADDE 9

1. İki Devlet arasında ister doğrudan ister bir Üçüncü Devlet aracılığıyla transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji, ancak tedarik eden Tarafın alıcı Tarafa planlanan transferi yazılı olarak ve önceden bildirmiş olması halinde, alıcı Tarafın Devletinin yetki alanına girer girmez işbu Anlaşmaya tabi hale gelecektir. Bu tür nükleer madde, madde, ekipman veya teknolojinin önceden bildirilmiş transferinin öncesinde, tedarikçi Taraf transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman veya teknolojinin bu Anlaşmaya tabi tutulacağı ve alıcı Taraftan farklı ise önerilen alıcının alıcı Tarafın bir yetkili kişisi olacağı yönünde yazılı bir teyidi alıcı Taraftan alacaktır.

2. İşbu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman ve teknoloji, teknolojiye dayalı ekipman ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde aşağıdaki hallerde işbu Anlaşmaya artık tabi olmayacaklardır:

(a) Söz konusu nükleer madde, madde veya ekipman, bu Anlaşmanın ilgili hükümlerine uygun olarak alıcı Tarafın Devletinin yetki alanı ötesine transfer edilmişse;

(b) Taraflar söz konusu nükleer madde, madde, ekipman veya teknolojinin artık bu Anlaşmaya tabi olmayacağı konusunda ortak karara varırsa; veya

(c) nükleer maddenin söz konusu olduğu hallerde, Ajans, işbu Anlaşma'nın 4. maddesinde sözü edilen ilgili anlaşmada güvence denetiminin sonlandırılmasına ilişkin olarak yer verilen hükümlere uygun olarak, nükleer maddenin tüketildiğini veya güvence denetimi açısından herhangi bir nükleer faaliyette artık kullanılamaz hale gelecek şekilde seyreltilmiş olduğunu veya uygulamada geri kazanılamaz hale geldiğini tespit ederse.

MADDE 10

1. Taraflardan hiç birisi diğer Tarafın veya yetkili kişilerinin üzerinde ticari veya sınai bir avantaj elde etme amacıyla veya diğer Tarafın veya yetkili kişisinin ticari veya sınai menfaatlerine müdahale etme amacıyla veya nükleer enerjinin barışçıl kullanımlarının geliştirilmesini önleme amacıyla bu Anlaşmanın hükümlerini kullanmayacaktır.

2. İşbu Anlaşmanın etkin bir şekilde uygulanması için, Taraflar yıllık olarak bu Anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde, madde, ekipman ve teknolojinin ve teknolojiye dayalı ekipmanın ve nükleer maddelerin sayım ve kontrolü için kullanılan ulusal sistem temelinde Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer maddelerin güncel envanterlerini birbirlerine sunacaklardır.

3. İşbu anlaşma uyarınca transfer edilen nükleer madde ve Geri kazanılan veya yan ürün olarak üretilen nükleer madde, kimliklerini kaybettikleri karıştırma süreçlerinde veya kimliklerini kaybetmiş sayıldıkları dönüştürme, yakıt imalat, zenginleştirme veya yeniden işleme süreçlerinde kullanılmaları halinde, ikame edilebilirlik ve orantılılık ilkeleri temelinde işlem görebilir.

MADDE 11

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya'nın taraf oldukları ilgili uluslararası anlaşmalara ve her iki ülkede geçerli olan mevzuata uygun olarak bu Anlaşma çerçevesinde gerçekleştirilen işbirliği uyarınca yaratılan veya transfer edilen fikri mülkiyetin ve teknolojinin yeterli ve etkili bir şekilde korunmasını sağlayacaklardır.

MADDE 12

1. Taraflar, içlerinden birinin talep etmesi durumunda, işbu Anlaşmanın uygulanmasıyla veya yorumlanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkabilecek herhangi bir soruyla ilgili olarak birbirleriyle istişare edeceklerdir.

2. Bu Anlaşmanın yorumlanmasından veya uygulanmasından doğan herhangi bir ihtilaf istişareler yoluyla çözüme kavuşturulamazsa, söz konusu ihtilaf, Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, aşağıdaki hükümlere uygun olarak atanacak üç hakemden oluşan bir hakem heyetine havale edilecektir:

(a) Her bir Taraf, kendi Devletinin vatandaşı olabilecek tek bir hakem atayacak, böylece atanan iki hakem karşılıklı mutabakata varmak yoluyla üçüncü bir Devletin vatandaşı olup heyetin Başkanlığını yapacak olan üçüncü hakemi belirleyecektir;

(b) Şayet, tahkim talebinden itibaren otuz gün içinde Taraflardan herhangi birisi henüz bir hakem belirlememişse, Taraflardan herhangi biri Uluslararası Adalet Divanı (bundan böyle "UAD" olarak anılacaktır) Başkanından bir hakem belirlemesini isteyebilir. Şayet UAD Başkanı Taraf Devletlerden herhangi birinin vatandaşı ise veya herhangi başka bir nedenden dolayı atamaları yapmaktan alıkonuyorsa, UAD Başkan yardımcısı veya, Başkan Yardımcısı da Taraf Devletlerden herhangi birinin vatandaşıysa veya benzer şekilde atamaları yapmaktan alıkonuyorsa, UAD'nin Taraf Devletlerden herhangi birinin vatandaşı olmayan ve benzer şekilde engellenmeyen en kıdemli hakiminden, atamaları yapması istenebilir;

(c) Yukarıda (b) fıkrasında belirtilen aynı usul, ikinci hakemin belirlenmesini veya görevlendirilmesini müteakip otuz gün içinde üçüncü hakemin seçilmemesi durumunda bu şekilde atanan üçüncü hakemin Taraf Devletlerden herhangi birinin vatandaşı olmaması kaydıyla geçerli olmak üzere, uygulanacaktır;

(d) Tahkim heyetinin üye çoğunluğu yeter sayıyı sağlayacak ve tüm kararlarda heyet üyelerinin çoğunluğunun onayı gerekecektir;

(e) Tahkim usulü, heyetin kararlarıyla tespit edilecektir. Heyetin kararları Taraflar üzerinde bağlayıcı olacaktır; ve

(f) Her bir Taraf, kendi hakeminin ve tahkim sürecindeki temsilinin maliyetlerini üstlenecektir. Vazifeyi icrada hakem heyeti Başkanının sebep olduğu maliyet ve hakem heyetinin diğer maliyetleri taraflarca eşit şekilde üstlenilecektir.

MADDE 13

1. Şayet Japonya veya Türkiye Cumhuriyeti bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından herhangi bir zamanda:

(a) işbu Anlaşmanın 3., 4., 5., 6., 7. veya 8. Maddelerindeki hükümleri veya bu Anlaşmanın 12. maddesinde sözü edilen tahkim heyetinin kararlarını ihlal ederse; ya da

(b) işbu Anlaşmanın 4. Maddesinde sözü edilen ve Ajansla imzalanmış olan Güvenlik Tedbirleri Anlaşmasını sona erdirir veya maddi olarak ihlal ederse,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti veya Japonya Hükümeti, bu Anlaşma kapsamındaki işbirliğini tamamen veya kısmen durdurma, ya da bu Anlaşmayı sona erdirmeye ve bu Anlaşma uyarınca transfer edilmiş olan her türlü nükleer madde, madde ve ekipmanın iadesini isteme hakkına karşılıklı olarak sahip olacaktır.

2. Japonya veya Türkiye Cumhuriyeti'nin bir nükleer patlayıcı cihaz patlatması durumunda, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti veya Japonya Hükümeti, bu Maddenin birinci paragrafında belirtilen hakka karşılıklı olarak sahip olacaktır.

3. Taraflardan herhangi birisi bu Anlaşma kapsamındaki işbirliğini tamamen veya kısmen durdurmak ya da bu Anlaşmayı sona erdirmek için harekete geçmeden önce, Taraflar düzeltici tedbirler almak amacıyla birbirlerine danışacak ve, uygun hallerde, gerekli diğer uygun düzenlemeleri yapma ihtiyacını göz önünde bulundurarak aşağıdakileri dikkatle değerlendirmeye alacaktır:

(a) bu tür adımları atmanın yaratacağı etkiler; ve

(b) söz konusu adımların dikkate alınmasına neden olan olgulara kasıtlı olarak sebep olunup olunmadığı.

4. İşbu anlaşma uyarınca transfer edilmiş olan nükleer madde, madde veya ekipmanın bu madde kapsamında iadesini isteme hakkı, Taraflarca karşılıklı kabul edilebilir olan şart, koşul ve usullere uygun olarak kullanılacaktır.

5. İşbu Maddenin 3. paragrafında sözü edilen istişarelerin ardından, işbu Madde kapsamındaki hak her iki Tarafça aşağıdaki hallerde uygulanacaktır:

(a) İşbu Maddenin 1. Paragrafında sözü edilen durumda, şayet diğer Taraf uygun bir süre içinde düzeltici tedbirleri alamazsa; ve

(b) İşbu Maddenin 2. paragrafında sözü edilen durumda, hiçbir düzeltici tedbirin bulunmadığını tespit ederse.

MADDE 14

1. Taraflar, herhangi bir Tarafın talebi üzerine, işbu Anlaşmada yapılacak değişiklikler konusunda birbirleriyle istişare edeceklerdir. İşbu Anlaşma, Taraflar arasında yapılacak yazılı bir anlaşmayla değiştirilebilir. Bu Anlaşmada yapılacak değişiklikler, Madde 15 paragraf 1'de belirtilen usule uygun olarak yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Anlaşmanın Ekleri işbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Ekler, işbu Anlaşmada herhangi bir değişiklik gerektirmeksizin Taraflar arasında yapılacak yazılı bir anlaşmayla tadil edilebilir. Eklerdeki tadilat, gerekli iç usullerin tamamlandığına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından yapılan yazılı bildirim Japonya Hükümeti tarafından alındığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 15

1. Her bir Taraf, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli olan iç usulleri tamamladığını diğer tarafa bildirdiği tebligatı diplomatik kanallar yoluyla diğer Tarafa gönderecektir. Bu Anlaşma, son bildirim alındığı tarihi takip eden otuzuncu günde yürürlüğe girer.

2. İşbu Anlaşma onbeş yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve Taraflardan herhangi biri bu Anlaşmayı sona erdirmeye niyetini diğer tarafa yazılı olarak Anlaşmanın sona eriş tarihinden en az altı ay önce diplomatik kanallar aracılığıyla bildirmediği sürece, sona eriş tarihinden itibaren otomatik olarak beşer yıllık dönemlerle uzatılacaktır.

3. Bu Anlaşmanın sona erdirilmesinden bağımsız olarak, bu Anlaşmadaki Madde 1, Madde 3, Madde 4 paragraf 2 ve 3, Madde 5 ila 8, Madde 9 paragraf 2 ve Madde 10 ila 13 yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan ve kendi Hükümetlerince usulüne uygun olarak yetkili kılınmış temsilciler bu Anlaşmaya imza atmıştır.

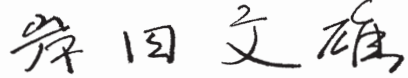
İki nüsha halinde tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Japonca ve İngilizce olarak düzenlenmiş ve üç Mayıs 2013 tarihinde Ankara'da ve yirmi altı Nisan 2013 tarihinde Tokyo'da imzalanmıştır. Metinlerin yorumlanmasına ilişkin herhangi bir ihtilaf durumunda, İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına;

Taner Yıldız
Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanı

Japonya
Hükümeti adına:

Fumio Kishida
Dışişleri Bakanı

Ek A

Kısım A

1. Döteryum ve ağır su:

Aşağıda Kısım B paragraf 1'de tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde kullanılmak üzere, 12 aylık bir sürede 200 kg döteryum atomunu aşan miktarlardaki döteryum, ağır su (döteryum oksit) ve döteryum atomlarının hidrojen atomlarına oranı 1:5000'den fazla olan diğer döteryum bileşikleri.

2. Nükleer amaçlı grafit:

Aşağıda Kısım B paragraf 1'de tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde kullanılmak üzere, 12 aylık bir sürede 30 metrik tonu aşan miktarlarda, milyonda 5 boron eşdeğerinden daha iyi saflığa ve 1,50g/cm³'den daha yüksek yoğunluğa sahip grafit.

Kısım B

1. Tam nükleer reaktörler:

Maksimum Plütonyum üretimi 100 gram/yıl'dan daha fazla olmayacak şekilde tasarlanmış reaktörler olarak tanımlanan sıfır enerjili reaktörler hariç olmak üzere, kendiliğinden devam eden fisyon zincirleme reaksiyonunu kontrollü bir şekilde devam ettirerek çalışan nükleer reaktörler.

2. Nükleer reaktör kapları:

Aşağıda 8. paragrafta tanımlandığı gibi nükleer reaktör iç aksamı ile beraber, yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi özel olarak nükleer reaktör korunu içermek üzere tasarlanmış veya hazırlanmış metal kap veya bu kabın başlıca parçaları.

3. Nükleer reaktör yakıtı yükleme ve boşaltma makineleri:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi, özel olarak nükleer reaktörlere yakıt koymak veya almak için tasarlanmış veya hazırlanmış manipülatif ekipmanlar.

4. Nükleer reaktör kontrol çubukları ve ekipmanı:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı üzere, nükleer reaktörlerdeki fisyon işlemini kontrol etmek için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış çubuklar, bunların destek veya askı sistemleri, çubuk sürme mekanizmaları veya çubuk kılavuz boruları.

5. Nükleer reaktör basınç tüpleri:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde 50 atmosferin üzerindeki çalışma basıncında yakıt elemanlarını ve birincil soğutucuyu kapsamak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış tüpler.

6. Zirkonyum tüpler:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış, hafniyum/zirkonyum oranı ağırlıkça 1:500'den az olan ve 12 aylık bir süre zarfında miktarları 500 kg'ı geçen tüp veya tüp demetleri şeklindeki zirkonyum metal ve alaşımları.

7. Birincil devre soğutucu pompaları:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi özel olarak bir nükleer reaktör için birincil devre soğutucusunu dolaştırmak amacıyla tasarlanmış veya hazırlanmış pompalar.

8. Nükleer reaktör iç aksamı:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış olup kor destek sütunları, yakıt kanalları, termal zırhlar, deflektör plakaları, kor ızgara plakaları ve yayıcı plakaları dâhil nükleer reaktör iç aksamı.

9. Isı değiştiriciler:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörün birincil soğutucu devresinde kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ısı değiştiriciler (buhar jeneratörleri).

10. Nötron tespit ve ölçüm aygıtları:

Yukarıda 1. paragrafta tanımlandığı gibi bir nükleer reaktörde kor içindeki nötron akısı seviyelerini belirlemek için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış nötron tespit ve ölçüm aygıtları.

11. Nükleer reaktör yakıt elemanlarının üretimine yönelik tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipmanlar.

12. Yakıt elemanlarının üretiminde ve uranyum izotoplarının ayrıştırılmasında kullanılan uranyumun dönüştürülmesi için kullanılan tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipmanlar.

Kısım C

1. Yakıt elemanlarının üretiminde ve uranyum izotoplarının ayrıştırılmasında kullanılan plütonyumun dönüştürülmesi için kullanılan tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipmanlar.

2. İşinlanmış yakıt elemanlarının yeniden işlenmesine yönelik tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipmanlar.

3. Doğal uranyumun, tükenmiş uranyumun veya özel bölünebilir maddenin izotoplarının ayrıştırılmasına yönelik tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış olan, analitik aygıtlar hariç ekipmanlar.

4. Ağır su, döteryum ve döteryum bileşiklerinin üretimine veya yoğunlaştırılmasına yönelik tesisler ve bunlar için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipmanlar.

Ek B
Fiziksel koruma düzeyleri

III. SINIF
(ekli tabloda tanımlandığı üzere)

Erişimin kontrollü olduğu bir alan içerisinde kullanım ve depolama.

Taşıma; gönderici, alıcı ve taşıyıcı arasında önceden yapılan düzenlemeler ile ihraç ve ithal eden Devletlerin yetkisine ve mevzuatına tabi olan gerçek ve tüzel kişiler arasında zaman, yer ve taşıma mesuliyetinin devrine dair muameleleri belirleyen ön anlaşmaları ihtiva eden özel düzenlemeler altında yapılır.

II. SINIF
(ekli tabloda tanımlandığı üzere)

Erişimin kontrollü olduğu, korunan bir alan içerisinde kullanım ve depolama; örneğin, elektronik cihazlarla veya koruma görevlilerince sürekli gözlem altında tutulan, uygun şekilde kontrol altında tutulan sınırlı sayıda giriş noktasının bulunduğu, fiziksel bir bariyerle çevrili alan ya da eşdeğer fiziksel korumaya sahip herhangi bir alan.

Taşıma; gönderici, alıcı ve taşıyıcı arasında önceden yapılan düzenlemeler ile tedarikçi ve alıcı Devletlerin yetkisine ve mevzuatına tabi olan birimler arasında zaman, yer ve taşıma mesuliyetinin devrine dair muameleleri belirleyen ön anlaşmaları ihtiva eden özel düzenlemeler altında yapılır.

I. SINIF
(ekli tabloda tanımlandığı üzere)

Bu kategorideki nükleer madde, izinsiz kullanıma karşı, yüksek güvenilirliğe sahip sistemlerle aşağıdaki gibi korunacaktır:

Yüksek korumalı bir alan içinde kullanım ve depolama; örneğin, yukarıda II. Sınıf için tanımlandığı gibi bir korumalı alana ek olarak, girişi güvenilirlikleri belirlenmiş kişilere sınırlandırılmış ve uygun kolluk kuvvetleriyle yakın irtibat içinde olan koruma görevlilerince sürekli nezaret altında tutulan alan. Bu konuda alınan özel tedbirlerin amacı, söz konusu bir nükleer madde ile ilgili olarak gelebilecek bir saldırıyı, yetkisiz girişleri veya maddenin yetkisiz olarak alınmasını tespit etmek ve önlemek olmalıdır.

Taşıma, yukarıda II. ve III. Sınıf maddeler için tayin edilmiş olan özel tedbirlere ek olarak, taşıma aracına eşlik eden koruma görevlilerinin sürekli nezareti altında ve uygun kolluk kuvvetleriyle yakın iletişimi sağlayacak koşullarda yapılır.

TABLO: NÜKLEER MADDELERİN SINIFLANDIRILMASI

Nükleer Madde	Biçim	I	II	III ^(c)
1. Plütonyum ^(a)	İşinlanmamış ^(b)	2 kg veya daha fazla	2 kg'dan az fakat 500 gr'dan fazla	500 gr veya daha az fakat 15 gr'dan daha fazla
2. Uranyum-235	İşinlanmamış ^(b) -U-235'i %20 veya daha fazla zenginleştirilmiş uranyum -U-235'i %10 veya daha fazla ancak %20'den daha az zenginleştirilmiş uranyum -Doğal uranyumdan daha zengin fakat %10'dan daha az zenginleştirilmiş U-235 içeren uranyum	5 kg veya daha fazla	5 kg'dan az fakat 1kg'dan daha fazla 10 kg veya daha fazla	1 kg veya daha az fakat 15 gr'dan fazla 10 kg'dan az fakat 1 kg'dan fazla 10 kg veya daha fazla
3. Uranyum-233	İşinlanmamış ^(b)	2 kg veya daha fazla	2 kg'dan daha az fakat 500 gr'dan daha fazla	500 gr veya daha az fakat 15 gr'dan fazla
4. İşinlanmış Yakıt			Tüketilmiş veya doğal uranyum, toryum veya düşük zenginlikteki yakıt (bölünebilir madde içeriği ^(d) / _(e) %10'dan daha az)	

(a) Plütonyum-238 izotopu %80'i aşan izotopik konsantrasyona sahip plütonyum dışındaki plütonyum.

(b) Reaktörde işinlanmamış nükleer madde veya reaktörde işinlanmış ancak zırlama olmaksızın bir metre uzaklıkta 1 Gy/saat'e (100 rad/saat) eşit veya daha az radyasyon düzeyi olan nükleer madde.

(c) III'üncü sınıfa girmeyen miktarlar ve doğal uranyum, tükenmiş uranyum ve toryum asgari olarak ihtiyatlı yönetim uygulamaları gereğince korunmalıdır.

(d) Her ne kadar bu düzeydeki koruma önerilmişse de, özel durumlar değerlendirilerek farklı fiziksel korunma sınıfına tahsis edilmesi hususu Taraflara bırakılmıştır.

(e) İşinlanmadan önce bölünebilir madde içeriğinden dolayı diğer yakıtlardan I ve II'nci Sınıf olarak ayrılmış olanlar zırlama olmaksızın yakıttan bir metre uzaklıktaki radyasyon seviyesinin 100 rad/saati aşması durumunda, bir alt sınıfa geçirilebilir.

